

Методичний коментар до уроку “Зустріч зими з весною”

Пори року в музиці

Пори року в звуках

У кожної пори року свої звуки: зима звучить завірюхою та рипінням сніжинок, весна — співом перших пташок, дзюрчанням струмків і таненням бурульок, літо — хором пташок і жабок, дзижчанням комарів, зливами, осінь — шурхотом листя, вітром і дощем.

Запропонуйте дітям пригадати звуки різних пір року, спробувати їх відтворити співом та на музичних інструментах. Діти за бажання можуть уявити себе однією з пір року та привітатися, як вона, відповісти на запитання, дати інтерв'ю тощо.

Знайомимося з композитором

Астор П'яццолла — видатний аргентинський музикант і композитор, неперевершений майстер гри на бандонеоні, відомий на батьківщині як Великий Астор. Його твори змінили традиційне уявлення про народну музику Аргентини. Композитор напрочуд вдало осучаснив її, використавши у своїх творах, створив свій стиль у музиці. Астор П'яццолла — один із небагатьох композиторів, який зміг записати та виконати на концертах майже всі свої твори.

Композитор увійшов до історії як “великий перетворювач танго”. Саме він написав у 1974 році “Лібертанго” — одне з найвідоміших сучасних танго. Глибока вільна мелодія так сподобалася людям в різних країнах, що нині відомо понад 20 різних аранжувань “Лібертанго” з різними складами виконавців — джазовим і симфонічним оркестрами, квартетом мідних духових інструментів, різними камерними ансамблями і навіть хором а капелла, але найпопулярнішими вважаються ті аранжування, в яких звучить бандо — улюблений інструмент композитора.

Композитор народився 11 березня 1921 року в місті Мар-дель-Плата в родині емігрантів з Італії. Дитинство митця пройшло у Нью-Йорку, де він захопився джазовою музикою і спробував себе в кінематографі.

У 1946 році композитор створює свій перший власний музичний колектив — “Астор П'яццолла і його характерний оркестр”. У цей час митець захоплюється акордеоном, намагаючись перетворити його на сольний інструмент.

Після завершення навчання П'яццолла жив то в Буенос-Айресі, то у Нью-Йорку. Він багато виступає, записує платівки й кілька разів гастролює у великому турне Аргентиною, Бразилією та США. Міжнародне визнання композитор здобув на початку 1980-х років, виступаючи з квінтетом Tango Nuevo. В останні 10 років свого життя він написав понад 300 танго, 50 мелодій до кінофільмів.

Пори року у музиці

Зараз (в кінці лютого) такий час, коли зустрічаються дві пори року. Ми можемо побачити ознаки юної весни і зими, яка вже йде відпочивати, але не завжди поспішає дати дорогу весні. Послухаймо, як про ці пори року розповідає музика.

Послухайте композиції аргентинського композитора Астора П'яццолли “Зима” і “Весна” із циклу “Пори року в Буенос-Айресі”.

“Пори року в Буенос-Айресі” — цикл із чотирьох композицій Астора П’яццолли. Окремі частини твору спочатку були написані як самостійні твори, і тільки потім композитор їх об’єднав у цикл. Сам П’яццолла виконував їх і разом, і окремо. За задумом відобразити всі пори року цикл подібний до чотирьох скрипкових концертів Антоніо Вівальді “Пори року”.

- Уявіть себе диригентами й покажіть його рухи.
- Чи сподобалася вам музика? Розкажіть по свої враження.
- Що незвичайного ви почули? Чим особлива ця музика?
- Як гадаєте, яка композиція змальовує весну, а яка — зиму? Чому ви так вирішили?
- Якою уявляє композитор зиму, а якою весну? Чи танцювала б весна на картинах під таку музику? Спробуйте пояснити свою відповідь.
- Зверніть увагу на музичний інструмент, що грав соло. Чи бачили ви подібні?

В обох композиціях соло грав бандонеон — клавішно-пневматичний інструмент, різновид гармоніки. Бандонеон названий на честь свого винахідника Генріха Банда. Саме завдяки бандонеону аргентинське танго набуло того пронизливо-щемливого звучання, яке привертає до нього стількох шанувальників.

Звук клавішно-пневматичних інструментів утворюється завдяки повітрю всередині міха (гармошки). Музикант стискає чи розтягує міх, і повітря подається у спеціальну камеру. Коли музикант натискає на клавішу, повітря з камери тисне на металеву платівку й утворює звук.

Можна запропонувати дітям пригадати, які клавішно-пневматичні інструменти вони вже знають, і порівняти з ними бандонеон — і за звучанням, і за виглядом.

Запропонуйте дітям під музику намалювати весну і зиму.

- Чи є щось спільне у тому, як зобразили ці пори року ви та Наталія Дерев’янка, чий картини ми розглядали на минулому уроці? Чому?

Якщо діти зацікавилися незвичайною сучасною музикою, можна надати їм змогу послухати весь цикл — [літо](#) та [осінь](#).

Танго

Новаторством Астора П’яццолли вважається винайдення “нового танго”, яке відрізняється від традиційного включенням елементів джазу, використанням багатшої гармонії, дисонансів та контрапункту, а також складніших музичних форм. Поєднання П’яццоллою танго з іншими впізнаваними елементами західних музичних культур було таким успішним, що породило новий музичний стиль.

Тож Астор П’яццолла створив свій власний і неповторний музичний стиль, в основі якого танго — емоційний танець, найбільш поширений у містах Буенос-Айресі (Аргентина) та Монтевідео (Уругвай). 30 вересня 2009 року на прохання міст Буенос-Айреса й Монтевідео ЮНЕСКО визнало танго нематеріальною культурною спадщиною людства.

Покажіть дітям, як танцівники виконують цей танець під музику Астора П’яццолли “[Лібертанго](#)” у сучасній обробці.

- Відчуйте музику — доберіть рухи — танцюйте!
- Прислухайтесь до музики. Які ще музичні інструменти є в оркестрі?

- Які музичні інструменти додали б ви? Доберіть відповідний дитячий музичний інструмент і запропонуйте свій акомпанемент.

Дослідити особливості танго й відчутти ритм цього танцю дітям допоможуть завдання 2-3 на с. 44 з [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.